

ภาคผนวก ก

ความชุกของความวิตกกังวล ในผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่เข้ารับการตรวจรักษาในโรงพยาบาลสมุทรสาคร

Prevalence of anxiety in HIV- infected patients at Samutsakhon hospital

สุสารี ประคินกิจ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

235 ถ.เพชรเกษม แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10160

E-mail : tik.susaree@gmail.com

บทคัดย่อ : *วัตถุประสงค์* เพื่อศึกษาความชุกของความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลสมุทรสาคร

วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความวิตกกังวล Hospital Anxiety and Depression scale ฉบับภาษาไทยซึ่งแปลโดย ธนา นิลชัยโกวิทซ์และแบบวัดแรงสนับสนุนทางสังคม(The personal Resource Questionnaires : PRQ part II) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี จำนวน 104 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มเจาะใจในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบความชุกของการเกิดความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการตรวจรักษาในโรงพยาบาลสมุทรสาคร เท่ากับร้อยละ 17.3 และพบว่า ตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเกิดความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ผู้ติดเชื้อเอชไอวี, ความวิตกกังวล, ความชุก

Abstract : Objective : This study aimed to investigate the prevalence of anxiety in HIV – infected patients at Samutsakhon hospital

Method : This descriptive study was used Thai version of Hospital Anxiety and Depression scale , The personal Resource Questionnaires : PRQ part II tool. Study sample was 104 HIV – infected patients and received the treatment at Samutsakhon hospital ,selected by voluntary sampling. Data were analyzed by using descriptive statistics : percentage, mean, standard division, Chi-square test.

Results : Prevalence rate of study was 17.3 % and found that there are 2 factors associated significantly with anxiety. These factor are aging and education levels at statistical level $p < 0.05$

Key word : HIV, Anxiety, Prevalence

1. บทนำ

ตั้งแต่เริ่มมีรายงานพบผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวี รายแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2527 และมีการแพร่ระบาดของ การติดเชื้อเอชไอวีใน เวลาต่อมา โดยเริ่มแพร่ระบาดในประชากร เฉพาะกลุ่มได้แก่ ในกลุ่มชายรักร่วมเพศ กลุ่ม ดิทยาเสพติดชนิดฉีด หญิงบริการทางเพศ เป็นต้น ในเวลาต่อมาเริ่มมีการแพร่ระบาดใน ประชากรทั่วไปได้แก่ แม่บ้าน ทารกที่เกิด จากมารดาที่ติดเชื้อเอชไอวี [1]

สำหรับประเทศไทยตั้งแต่พ.ศ.2527 จนถึง 31 พฤษภาคม พ.ศ.2551 มีผู้ติดเชื้อ เอชไอวีทั้งสิ้นจำนวน 322,178 รายและ เสียชีวิต 91,422 ราย พบมากในช่วงวัยทำงาน ที่มีอายุ 20-39 ปี อาชีพที่พบมากที่สุดได้แก่ อาชีพรับจ้าง[2] ปัจจุบันแม้ว่าแนวโน้มที่มี การติดเชื้อรายใหม่ลดลงจากผลร่วมมือ ป้องกันโรคเอดส์ของทุกฝ่าย แต่สำหรับ ผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวีที่มีอาการ ที่ต้องการ การดูแลยังคงมีปริมาณมากขึ้นทุกปี

ภาวะการติดเชื้อเอชไอวีเป็น เหตุการณ์ที่รุนแรงเป็นอันตรายต่อชีวิต และ สูญเสียอย่างมากทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทำ ให้บุคคลที่ต้องเผชิญกับภาวะการนี้เกิด อารมณ์และความรู้สึก ซ้อค ตกใจ ปฏิเสธ คับ

ข้องใจ สูญเสียการควบคุมตัวเอง กลัว โกรธ กังวล ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นยังไม่อยู่ในระยะที่ แสดงอาการของโรคเอดส์ แต่ก็ย่อมส่งผลให้ บุคคลนั้นเกิดความเครียดและวิตกกังวลสูง มี ความกลัวต่อความตายที่กำลังรออยู่ข้างหน้า เนื่องจากรับรู้ว่าเป็นโรคที่ยังไม่มีวิธี รักษาให้หายได้ วิตกกังวลต่อความไม่ แน่นอน ของ โรค กลัวที่จะเผชิญกับ ภาวะลักษณะของตนที่เปลี่ยนแปลง ความวิตก กังวลเป็นปฏิกิริยาที่ตอบสนองทางจิตใจต่อ ความเครียดที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้ติดเชื้อเอชไอวี ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆที่บีบคั้นคุกคาม ทำให้ผู้ติดเชื้ออาจมีความวิตกกังวลเกิดขึ้น และแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมที่เป็น ปัญหา เช่น บางคนอาจแยกตัว เก็บตัว ประชดชีวิต หรือถึงกับฆ่าตัวตายได้ [3]ซึ่ง ส่งผลทำให้แบบแผนการดำเนินชีวิต เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเมื่อรับรู้ว่าเป็นติดเชื้อ เอชไอวี หรือความผิดปกติของร่างกายเกิดขึ้น ได้แก่ ปวดหลัง ปวดศีรษะ แผลร้อนใน ภายในปาก ท้องเสีย ท้องผูก เจ็บหน้าอก เป็นต้น

ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมักก่อให้เกิด ผลกระทบโดยตรงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจการเกิด ความวิตกกังวล ในผู้ติดเชื้อเอชไอวี และ แรง สนับสนุนทางสังคมที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้รับ ตลอดจนความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐาน และแรงสนับสนุนทางสังคมที่ก่อให้เกิด ความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งใน การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในผู้ติด เชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษาและเข้าร่วม โครงการรับยาต้านไวรัสที่โรงพยาบาล สมุทรสาคร ซึ่งยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน และ ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนการดูแลและให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้ติด เชื้อเอชไอวี ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอช

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความชุกของการเกิด ความวิตกกังวล และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในผู้ติดเชื้อเอชไอวี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านพื้นฐานของบุคคล และแรงสนับสนุนทางสังคมกับความวิตกกังวล ในผู้ติดเชื้อเอชไอวี

2. วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่องความวิตกกังวล ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่เข้ารับการตรวจรักษาในโรงพยาบาลสมุทรสาครเป็นการวิจัยแบบ Descriptive study โดยศึกษาที่ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-section) โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ระบุว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี และได้มา รับการตรวจรักษาและเข้าร่วมโครงการรับยาต้านไวรัสของโรงพยาบาลสมุทรสาครในระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน พ.ศ.2551 โดยมีเกณฑ์คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ รู้สึกตัวดี รับรู้วัน เวลา สถานที่ บุคคล และสามารถ พูดคุยกับผู้วิจัยได้ ไม่จำกัดอายุ เพศ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาการเป็นโรค สัมผัสใจ และให้ความร่วมมือในการวิจัย ได้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 104 ราย ผู้วิจัย ทำการศึกษาโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยซึ่ง ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1

ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความวิตกกังวล (Hospital Anxiety Depression Scale) ฉบับภาษาไทยซึ่ง แปลโดย ธนา นิลชัยโกวิทย์และคณะ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม ดัดแปลงมาจาก The personal Resource Questionnaire: PRO Part II ของ Band and Weinert อ้างในชุดิมา หุ่มเรื่องวงษ์ [6]

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเองและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และ ใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อสรุปผลของประชากรและดู ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่มีต่อการเกิด ความวิตกกังวล

3. ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการตรวจรักษาในโรงพยาบาลสมุทรสาคร จำนวน 104 คน ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลมีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสมุทรสาคร

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน) (n=104)	ร้อยละ
อายุ		
<31 ปี	13	12.5
31-40 ปี	59	52.9
41-50 ปี	25	24.1
51-60 ปี	5	4.8
>60 ปี	2	1.9
เพศ		
ชาย	47	45.2
หญิง	57	54.8
สถานภาพ		
โสด	21	20.2
แต่งงาน/อยู่ด้วยกัน	54	51.9
แยกกันอยู่/หย่าร้าง	12	11.5
คู่สมรสเสียชีวิต	17	16.3
อาชีพ		
ไม่ได้ทำงาน	14	13.5
รับจ้าง	71	68.3
ธุรกิจ/ค้าขาย/อิสระ	14	13.5
รัฐวิสาหกิจ	1	1
ทำนา/เสริมสวย	4	3.8

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสมุทรสาคร(ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน) (n=104)	ร้อยละ
รายได้ครอบครัวต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	7	6.7
< 2,000 บาท	7	6.7
2,001-5,000 บาท	54	51.9
5,001-10,000 บาท	29	27.9
10,001-15,00 บาท	4	3.8
>15,000 บาท	3	2.9
ลักษณะครอบครัว		
เดี่ยว	78	75
ขยาย	26	25
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	5.8
ประถมศึกษา	70	67.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	19	18.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	8	7.7
ปริญญาตรี	1	1
ระยะเวลาการเกิดโรค		
< 1 เดือน	2	1.9
1-3 เดือน	1	1
4-6 เดือน	4	3.8
7-9 เดือน	3	2.9
10-12 เดือน	5	4.8
1-2 ปี	27	2
> 2 ปี	62	59.6

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวีส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี(ร้อยละ 52.9)เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 54.8) สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่แต่งงานหรือมีคู่อยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 51.9)ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา(ร้อยละ 67.3) มีอาชีพ

รับจ้าง (ร้อยละ 68.3) มีรายได้รอบครัวต่อเดือนอยู่ในช่วง 2,001-5,000บาท(ร้อยละ 51.9) ลักษณะครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 75) และระยะเวลาการเกิดโรคส่วนใหญ่มากกว่า 2 ปี (ร้อยละ 59.6)

ตารางที่ 2 แรงสนับสนุนทางสังคม

ข้อมูล	จำนวน (104 คน)	ร้อยละ
แรงสนับสนุนทางสังคม		
น้อย	14	13.5
ปานกลาง	76	73.1
มาก	14	13.5
ค่าเฉลี่ย 56.75 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.95		

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีส่วนใหญ่มีแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง(ร้อยละ 73.1) ซึ่งค่านี้ได้มาจากคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งดัดแปลงมาจาก The Personal

Resource Questionnaire:PRQ part II โดยแรงสนับสนุนทางสังคมอยู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดรวมกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดลบกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 3 ความชุกของความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวี

ความวิตกกังวล	จำนวน (104 คน)	ร้อยละ
กลุ่มที่ไม่มีความวิตกกังวล(คะแนนอยู่ในช่วง 0-7)	86	82.7
กลุ่มที่มีความวิตกกังวล(คะแนนอยู่ในช่วง >7)	18	17.3
คะแนนเฉลี่ยรวม 4.76		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.18		

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีส่วนใหญ่ไม่มีความวิตกกังวล(ร้อยละ 82.7) และมีผู้ติดเชื้อ เอชไอวี ที่มีความวิตกกังวล คิดเป็นร้อยละ 17.3 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีคะแนนสอบถามความวิตกกังวล (Hospital Anxiety Depression Scale ฉบับภาษาไทย : Thai-

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความชุกของการเกิดความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษาและเข้าร่วมโครงการรับยาต้านไวรัส เอชไอวี ณ โรงพยาบาลสมุทรสาคร จำนวน 104 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษา คือแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบ Thai-Hospital Anxiety and Depression Scale ฉบับภาษาไทย (Thai-HADS) ซึ่งดัดแปลงโดย ธนา นิลชัยโกวิทย์และคณะ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

จากการศึกษาพบว่าความชุกของความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสมุทรสาคร มีค่าเท่ากับร้อยละ 17.3 โดยมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยด้านบุคคล

HADS) ข้อที่เป็นเลขคี่ ได้แก่ (ข้อ 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13) ได้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป โดยค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 4.76คะแนน ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มที่มีความวิตกกังวล เท่ากับ 9.78

ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว ระยะเวลาการเกิดโรค สถานภาพ และปัจจัยด้านจิตสังคม ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม จะไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวี

ข้อเสนอแนะ

1. บุคลากรด้านสุขภาพควรให้ความสำคัญต่อการจัดบริการและให้ความช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีความวิตกกังวล โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีอายุช่วงวัยกลางคนและผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่จบการศึกษาในระดับต้น เพราะเป็นกลุ่มที่มีระดับความวิตกกังวลในระดับสูง

2. ระดับนโยบาย ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจอย่างต่อเนื่องในผู้ติดเชื้อเอชไอวี

